

Sygn. akt VII U 2972/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka

Protokolant: stażysta Alicja Kosmela

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy R. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania R. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 19 lipca 2018 r. nr (...)

1. oddala odwołanie,

2. zasądza od ubezpieczonego R. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka

Sygn. akt VII U 2972/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 lipca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu R. S. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2018 r. poz. 1270). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego – a jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 12 dni. Do stażu pracy nie uwzględniono następujących okresów: od 30 maja 1976 r. do 13 czerwca 1976 r., od 15 marca 1979 r. do 31 sierpnia 1979 r., od 21 września 1979 r. do 30 września 1979 r., od 27 października 1979 r. do 31 października 1979 r., od 23 grudnia 1979 r. do 7 stycznia 1980 r., od 24 marca 1982 r. do 31 marca 1982 r. oraz od 25 kwietnia 1982 r. do 2 maja 1982 r., ponieważ ubezpieczony nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego jako pracownik. Nadto ww. okresy nie zostały uwzględnione, bowiem w okresie do 31 marca 1981 r. ubezpieczony nie był zameldowany na terenie gospodarstwa rolnego. Zdaniem organu rentowego ubezpieczony świadczył wyłącznie pomoc zwyczajową, która nie może być rozpatrzona zgodnie z art. 10 ustawy (k. 21-21 verte akt emerytalnych).

Od powyższej decyzji odwołał się ubezpieczony R. S., wnosząc o uznanie okresu, w którym pracował na gospodarstwie rolnym u państwa K.(k. 3-4 akt sprawy).

W piśmie z dnia 24 września 2018r. ubezpieczony dodatkowo wniósł o uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym państwa K. od 1 lipca 1975r. do 2 lutego 1976r., od 1 listopada 1978r. do 31 stycznia 1979r. , co łącznie daje dodatkowo 10 miesięcy więcej stażu pracy(k. 12-13)

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Nadto zaznaczył, że nawet uwzględnienie wskazanych w decyzji okresów pracy w gospodarstwie rolnym nie ma wpływu na prawo do świadczenia z uwagi na to, że łącznie wynoszą one zaledwie 7 miesięcy i 13 dni (k. 5-5 verte akt sprawy).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony R. S., urodzony dnia (...), w dniu 2 lipca 2018 r. złożył w pozwanym organie rentowym wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, załączając informację o dodatkowych okresach składkowych związanych z pracą na gospodarstwie rolnym tj. od 30 maja 1976 r. do 13 czerwca 1976 r., od 15 marca 1979 r. do 31 sierpnia 1979 r., od 21 września 1979 r. do 30 września 1979 r., od 27 października 1979 r. do 31 października 1979 r., od 23 grudnia 1979 r. do 7 stycznia 1980 r., od 24 marca 1982 r. do 31 marca 1982 r. oraz od 25 kwietnia 1982 r. do 2 maja 1982 r.,

Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu 5 czerwca 2018 r.

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego z dnia 02.07.2018 r. o emeryturę –k. 1-3 verte akt emerytalnych, informacja o okresach składkowych i nieskładkowych , k. 4akt emerytalnych

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 1 stycznia 1999 r. wymagany staż 15 lat pracy w warunkach szczególnych (18 lat, 1 miesiąc i 7 dni) – jednakże nie wykazał wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 12 dni, w tym 23 lata, 6 miesięcy i 29 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące i 13 dni okresów nieskładkowych.

dowód: karta przebiegu zatrudnienia – k. 20 akt emerytalnych

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 19 lipca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu R. S. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa. Pozwany podał, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczony nie udowodnił 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego – a jedynie 23 lata, 10 miesięcy i 12 dni. Do stażu pracy nie uwzględniono następujących okresów: od 30 maja 1976 r. do 13 czerwca 1976 r., od 15 marca 1979 r. do 31 sierpnia 1979 r., od 21 września 1979 r. do 30 września 1979 r., od 27 października 1979 r. do 31 października 1979 r., od 23 grudnia 1979 r. do 7 stycznia 1980 r., od 24 marca 1982 r. do 31 marca 1982 r. oraz od 25 kwietnia 1982 r. do 2 maja 1982 r., ponieważ ubezpieczony nie został zgłoszony do ubezpieczenia społecznego jako pracownik. Nadto powyższe okresy nie zostały uwzględnione, bowiem w okresie do 31 marca 1981 r. ubezpieczony nie był zameldowany na terenie gospodarstwa rolnego. Zdaniem organu rentowego ubezpieczony świadczył wyłącznie pomoc zwyczajową, która nie może być rozpatrzona zgodnie z art. 10 ustawy.

dowód: decyzja pozwanego z dnia 19.07.2018 r. o odmowie prawa do emerytury – k. 21-21 verte akt emerytalnych

W okresie od 7 czerwca 1958 r. do 1 kwietnia 1981 r. R. S. był zameldowany na pobyt stały pod adresem: (...). Ubezpieczony w tym czasie nie był domownikiem państwa K. i nie zamieszkiwał razem z nimi na terenie gospodarstwa.

Od 1 kwietnia 1981 r. jest zameldowany na pobyt stały pod adresem: (...), gmina S..

okoliczność bezsporna, vide: poświadczenie zamieszkania z dnia 30.05.2018 r. – k. 8 akt emerytalnych, lista adresów pobytu stałego – k. 9 akt emerytalnych

W okresie od 3 lutego 1976 r. do 29 maja 1976 r. R. S. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy jako rzemieślnik w (...).

Od 14 czerwca 1976 r. do 31 października 1978 r. ubezpieczony był zatrudniony w Zarządzie (...) jako monter instalacji wodno-kanalizacyjnych.

W następującym czasie: od 1 lutego 1979 r. do 14 marca 1979 r., od 1 września 1979 r. do 30 grudnia 1979 r. oraz od 1 kwietnia 1982 r. do 30 kwietnia 1982 r. ubezpieczony wykonywał pracę w charakterze pracownika fizycznego w ogrodnictwie w pełnym wymiarze czasu pracy na rzecz (...).

W okresie od 8 stycznia 1980 r. do 23 marca 1982 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Od 3 maja 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. R. S. ponownie był zatrudniony w (...) na stanowisku starszego rzemieślnika.

W okresie od 5 stycznia 1983r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) S. A i z dniem 2 stycznia 1997r. został przeniesiony do (...):

okoliczności bezsporne, vide: kserokopia książeczki wojskowej – k. 4-7 akt kapitałowych, świadectwo pracy z dnia 14.08.1998 r. – k. 9-9 verte akt kapitałowych, świadectwo pracy z dnia 31.10.1978 r. – k. 10-10 verte akt kapitałowych, świadectwo pracy z dnia 31.07.1998 r. – k. 11-12 akt kapitałowych, świadectwo pracy z dnia 30.12.1982 r. – k. 13-13 verte akt kapitałowych, informacja i zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, k. 14-15 akt kapitałowych

W okresie od 30 maja 1976 r. do 7 stycznia 1980 r. ubezpieczony czasami pomagał przy pracy w gospodarstwie rolnym o powierzchni 8,35 ha, położonym w miejscowości S. i należącym do I. i S. K.. Państwo K. mieli sześcioro dzieci, w tym córkę B. urodzoną (...) W omawianym czasie w gospodarstwie mieszkała wyłącznie córka B. z rodzicami.

Wówczas ubezpieczony wraz z rodzicami i rodzeństwem mieszkał w miejscowości K., położonej w odległości około 6 km od S.. Rodzice ubezpieczonego nie posiadali gospodarstwa rolnego. Ojciec ubezpieczonego był znajomym I. K. i dlatego ubezpieczony zaczął pomagać państwu K. w pracy na gospodarstwie. Do S. ubezpieczony dojeżdżał pociągiem albo rowerem.

W omawianym czasie gospodarstwo obejmowało żywy inwentarz, a mianowicie konia, źrebaka, krowy, świnię, gęsi oraz kury. Nadto uprawiano ziemniaki i zboże. Były też pastwiska.

Znaczną część prac w gospodarstwie wykonywał sam I. K., który jednocześnie pracował zawodowo w (...). Codziennie I. K. wykonywał niemal wszystkie prace przy obrządku. Wstawał on o 4 rano, przygotowywał pożywienie dla zwierząt. Sam karmił konia oraz krowę. Pozostałe zwierzęta były karmione przez B. S. w oparciu o przygotowaną przez jej ojca karmę. Po powrocie z pracy I. K. również zajmował się w pierwszej kolejności obrządkiem i karmieniem zwierząt. Latem jeszcze przed pracą wyprowadzał bydło na pastwisko. B. S. zajmowała się kurami, gęsiami i kaczkami.

Ubezpieczony R. S. nie przyjeżdżał do S. codziennie, lecz w razie potrzeby na prośbę I. K. celem pomocy przy cięższych pracach takich jak żniwa, omłoty, wywóz obornika oraz pracach polowych. I. K. jeździł rowerem do K. i prosił R. S. o pomoc w konkretnym dniu i przy konkretnych pracach lub też przekazywał taką informację przez wspólnych znajomych. Sporadycznie zdarzało się, że R. S. nocował w gospodarstwie.

Poza ubezpieczonym i jego żoną B. nikt nie pomagał państwu K.. Pozostali bracia B. K. wyprowadzili się z domu.

W dniu 26 grudnia 1980 r. R. S. zawarł związek małżeński z córką I. i S. K., wówczas 17-letnią B.. Narzeczeństwem byli około roku tj. od grudnia 1979r., kiedy B. ukończyła 16 lat.

W okresie od 8 stycznia 1980r. do 23 marca 1982r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

W gospodarstwie na stałe przebywał dopiero po zakończeniu służby wojskowej , tj. od 24 marca 1982 r. i od tej daty R. S. zajmował się codziennym obrządkiem , karmieniem zwierząt i pracami polowymi i stale pracował w tym gospodarstwie w okresach, gdy nie wykonywał pracy zawodowej tj. od 24 marca 1982r. do 31 marca 1982r. i od 25 kwietnia 1982r. do 2 maja 1982r. .

dowód: częściowo zeznania ubezpieczonego na rozprawie w dniu 04.12.2018 r. – protokół skrócony k. 26-29 verte akt sprawy, protokół elektroniczny k. 30 akt sprawy, zeznania świadków: B. S. oraz G. T. na rozprawie w dniu 04.12.2018 r. – protokół skrócony k. 26-29 verte akt sprawy, protokół elektroniczny k. 30 akt sprawy , kserokopia książeczki wojskowej , k. 15 akt ZUS ,

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Omówiony wyżej stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, aktach rentowych pozwanego organu , których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Równocześnie Sąd przyznał walor wiarygodności dokumentom zgromadzonym w toku postępowania. Treść i autentyczność dokumentów nie budziły wątpliwości i nie były kwestionowane przez strony. Dlatego też dokumentom urzędowym Sąd przyznał moc dowodową zgodnie z art. 244 k.p.c., zaś dokumenty prywatne zostały uznane za wiarygodne w rozumieniu art. 245 k.p.c.

Nadto Sąd zważył, iż dopiero treść złożonych w toku postępowania zeznań świadków oraz samego ubezpieczonego pozwoliła ustalić, jaką pracę i w jakim wymiarze rzeczywiście świadczył ubezpieczony w spornym okresie w gospodarstwie rolnym rodziców.

Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd uwzględnił w całości zeznania powołanych w sprawie świadków: B. S. oraz G. T..

Świadkowie ci w sposób wyczerpujący, spójny i przede wszystkim spontanicznie opisali istotę pracy w gospodarstwie rolnym świadczonej w spornym okresie czasu przez odwołującego. Jako członkowie rodziny oraz bliscy sąsiedzi mieli z ubezpieczonym bezpośrednią styczność w omawianym okresie i w związku z tym posiadali wiedzę o czynnościach wykonywanych przez ubezpieczonego we wskazanym spornym okresie. W ocenie Sądu zeznania te zasługują na walor wiarygodności, tym bardziej, że razem z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym tworzą zwartą i logiczną całość.

W odniesieniu do zeznań ubezpieczonego R. S. , to sąd uznał je za wiarygodne jedynie w części znajdującej potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym , w szczególności co do okoliczności związanych z miejscem zamieszkania, ilością rodzeństwa, brakiem pomocy w gospodarstwie (...) ze strony pozostałego rodzeństwa, powierzchnią gospodarstwa i prowadzoną działalnością rolniczą na jego terenie.

Sąd nie dał wiary jego zeznaniom w części dotyczącej tego , że w okresach, kiedy nie był zatrudniony, to codziennie pracował na gospodarstwie (...) oraz , że zajmował się codziennym obrządkiem i karmieniem zwierząt. Powyższe jest bowiem sprzeczne z zeznaniami świadków, w tym przede wszystkim B. S., która wielokrotnie powtarzała, że jej mąż nie był na gospodarstwie codziennie, a jedynie przyjeżdżał wtedy, gdy poprosił o to jej ojciec w związku z potrzebą pomocy w cięższych pracach lub pracach polowych. Nadto zaznaczyła też, że codzienną pracę na gospodarstwie rolnym wykonywał jej ojciec i szczegółowo opisała, w jaki sposób godził wykonywanie codziennego obrządku z pracą

zawodową. Również świadek G. T. podał, że widział jak wnioskodawca „orał, siał, bo jego teść w tym czasie pracował w zakładzie. Obrządkiem zwierząt zajmowała się matka K. i B.”.

Zdaniem Sądu również zasady doświadczenia życiowego i logiki postępowania wskazują, że w okresie, gdy B. S. nie była narzeczoną ubezpieczonego to jest przed grudniem 1979r., to praca R. S. na gospodarstwie nie mogła mieć charakteru codziennego, gdyż nie było żadnego szczególnego powodu, dla którego ubezpieczony miałby przejąć obowiązki związane z pracą na cudzym gospodarstwie oddalonym o około 6 km od własnego miejsca zamieszkania. R. S. nie zamieszkiwał w tym gospodarstwie, jak również w jego bliskim sąsiedztwie. Mieszkał w domu swoich rodziców w miejscowości K. oddalanej o około 6 km.

Okoliczność, że I. K. był znajomym ojca ubezpieczonego mogła powodować, że jedynie czasami pomagał im przy cięższych pracach. R. S. nie mógł wówczas liczyć na to, że może zostać mu przekazane to gospodarstwo, skoro I. K. miał sześcioro dzieci, a B. (obecnie) S. była wówczas w 1975r. 12-letnią dziewczynką.

Zdaniem Sądu o tym, że praca R. S. nie miała charakteru stałego świadczy również fakt, że w prawie czteroletnim okresie od 30 maja 1976r. do 7 stycznia 1980r., ubezpieczony miał pracować na gospodarstwie tylko w okresach kilku lub kilkunastodniowych i tylko jeden przedział czasowy liczył 4,5 miesiąca. Powyższe świadczy o tym, że I. K. nie mógł liczyć, że R. S. przejmie w sposób stały jego obowiązki związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, obrządkiem, karmieniem zwierząt, skoro R. S. po kilku dniach przerwy podejmował kolejne zatrudnienie, co uniemożliwiałoby mu stałą pracę w gospodarstwie rolnym oddalonym od jego miejsca zamieszkania. W związku z tym I. K. musiał w taki sposób zorganizować prace na gospodarstwie, aby połączyć ją z wykonywaną przez siebie pracą zawodową i tylko doraźnie mógł korzystać z pomocy R. S..

Trzeba też mieć na uwadze, że świadek B. S. zeznała, iż do ślubu praca R. S. w gospodarstwie rolnym wyglądała podobnie, w tym również wtedy, gdy pracował zawodowo i jeśli jej ojciec miał trudności z wykonywaniem określonych prac, to prosił o pomoc R. S., natomiast jej mąż nie był codziennie na gospodarstwie.

Powyższe potwierdza, że nie było okresów pracy w gospodarstwie rolnym, które by się wyróżniały i były odmienne, w których R. S. przejmował obowiązki I. K. i zajmował się codziennymi pracami na gospodarstwie.

Zdaniem Sądu dopiero po zawarciu małżeństwa z B. i zamieszkaniu razem z nią na gospodarstwie rolnym jej rodziców po zakończeniu służby wojskowej tj. od 24 marca 1982r. ubezpieczony codziennie przebywał na terenie tego gospodarstwa i dopiero wtedy mógł zajmować się codziennym obrządkiem i karmieniem zwierząt i stale wykonywać prace na gospodarstwie w okresach, gdy nie był zatrudniony na podstawie umowy o pracę.

W ocenie Sądu o niewiarygodności zeznań ubezpieczonego świadczy również to, że we wniosku o ustalenie prawa do emerytury i w załączonej wówczas informacji o okresach składkowych i nieskładkowych R. S. podał okresy pracy w gospodarstwie od dnia 30 maja 1976r. Dopiero, gdy okazało się, że nawet uwzględnienie w całości wymienionych przez ubezpieczonego okresów pracy w gospodarstwie nie pozwoli na ustalenie 25 lat okresu składkowego i nieskładkowego, to ubezpieczony R. S. podał kolejne dodatkowe lata pracy w tym gospodarstwie tj. od 1 lipca 1975r. do 2 lutego 1977r. oraz od 1 listopada 1978r. do 31 stycznia 1979r. Zdaniem Sądu wyjaśnienia R. S., że niepodanie we wniosku wszystkich okresów pracy w gospodarstwie rolnym było spowodowane wprowadzeniem w błąd przez pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jest niewiarygodne, gdyż ze złożonego na rozprawie raportu ustalenia uprawnień do świadczenia wynika, że wszystkie okresy pracy zostały w sposób prawidłowy wskazane i wnioskodawca, przygotowując wniosek o emeryturę, miał możliwość wpisania wszystkich okresów, czego jednak nie uczynił. Powyższe świadczy natomiast o tym, że ubezpieczony w sposób instrumentalny traktował powyższą instytucję prawną, tak aby uzyskać korzystne dla siebie rozstrzygnięcie.

Trzeba też mieć na uwadze, że nawet w wyjaśnieniach składanych na rozprawie ubezpieczony wielokrotnie powtarzał, że pracował na gospodarstwie przyszłej żony od 1976r.

Świadek G. T., który był sąsiadem K., nie potrafił dokładnie określić przedziału czasowego, w którym widział wnioskodawcę pracującego przy pracach polowych, ale pamiętał, że było to około 2-3 lata przed ślubem (ślub miał miejsce 26 grudnia 1980 r.), co również potwierdza, że R. S. nie mógł pracować na tym gospodarstwie od 1975 r., czyli 5 lat przed ślubem.

W związku z tym sąd uznał, że nie ma podstaw do zaliczenia wskazanego dopiero w piśmie procesowym z dnia 24 września 2018 r. okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

Odwołanie R. S. nie jest zasadne.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 j.t. ze zm.), dalej: ustawa, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat dla mężczyzn, 60 lat dla kobiet,

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wskazać również należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

W niniejszej sprawie okolicznością niekwestionowaną było, iż ubezpieczony R. S. w dniu 5 czerwca 2018 r. osiągnął 60 rok życia, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz wykazał wymagany 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przedmiotem sporu było ustalenie, czy na dzień 1 stycznia 1999 r. R. S. udowodnił okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat. Pozwany podał, że ubezpieczony udowodnił zaledwie 23 lata, 10 miesięcy i 12 dni. Ubezpieczony we wniosku oraz odwołaniu domagał się doliczenia do okresów składkowych i nieskładkowych pracy w gospodarstwie

rolnym państwa K. od 30 maja 1976 r. do 13 czerwca 1976 r., od 15 marca 1979 r. do 31 sierpnia 1979 r., od 21 września 1979 r. do 30 września 1979 r., od 27 października 1979 r. do 31 października 1979 r., od 23 grudnia 1979 r. do 7 stycznia 1980 r., od 24 marca 1982 r. do 31 marca 1982 r. oraz od 25 kwietnia 1982 r. do 2 maja 1982 r.

W związku z tym, że łączny wymieniony okres pracy po zsumowaniu wynosił 7 miesięcy i 13 dni, to w piśmie z dnia 24 września 2018r. R. S. dodatkowo wniósł jeszcze o uwzględnienie okresu od 1 lipca 1975r. do 2 lipca 1976r. oraz od 1 listopada 1978 do 31 stycznia 1979, czyli dodatkowych 10 miesięcy.

W myśl art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
- 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
- 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W myśl art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2017 r. poz. 2336 j.t.) dalej: ustawa rolnicza, ilekroć w ustawie jest mowa o:

1. rolniku - rozumie się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia;
2. domownika - rozumie się osobę bliską rolnikowi, która:
 - a. ukończyła 16 lat,
 - b. pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,
 - c. stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy;
2. działalności rolniczej - rozumie się działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej;
3. gospodarstwie rolnym - rozumie się każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego do uznania pracy w gospodarstwie rolnym za okres uzupełniający w rozumieniu powyższego artykułu niezbędne jest, aby praca ta miała charakter stały, istotne znaczenie dla prowadzonej działalności rolniczej oraz była wykonywana w wymiarze przynajmniej połowy ustawowego wymiaru czasu pracy. Doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych czy wykonywanie w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy ustawowego wymiaru czasu pracy, nie pozwala na uznanie jej za okres uzupełniający (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 września 2014 r., I UK 17/14, Lex nr 1538420; z dnia 8 marca 2011 r., II UK 305/10, Lex nr 852557; z dnia 4 października 2006 r., II UK 42/06, Lex nr 309431; z dnia 7 listopada 1997 r., II UKN 318/97, Lex nr 33101; z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98, Lex nr 35438).

Staość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym nie musi oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Tym kryteriom zazwyczaj odpowiada praca domownika rolnika, który świadczy określone prace stałe (codziennie) w wymiarze nie mniejszym niż połowa etatu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 1997 r. w sprawie o sygn. akt II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, lex numer 30567; z 3 grudnia 1999 r. w sprawie o sygn. akt II UKN 235/99, OSNP 2001/7/236, lex numer 46347; z 10 maja 2000 r. w sprawie o sygn. akt II UKN 535/99, OSNP OSNP 2001/21/650, lex numer 49141). W stażu emerytalnym uwzględnia więc się - jako okresy składkowe - nie okresy jakiegokolwiek pracy w gospodarstwie rolnym, lecz tylko stałą pracę o istotnym znaczeniu dla prowadzonej działalności rolniczej. O stałości pracy w gospodarstwie rolnym decyduje gotowość do świadczenia jej na rzecz osoby bliskiej w wymiarze czasu stosownym do zakładanego przez rolnika prawidłowego funkcjonowania tego gospodarstwa zgodnie z jego strukturą, przy uwzględnieniu jego obszaru, liczby pracujących w nim osób oraz sprzętu rolniczego (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z 1 kwietnia 2015 r., sygn. I UK 292/14).

Istotne jest zatem, ażeby wykonywanie czynności rolniczych następowało w sposób stały oraz by istniała gotowość do podjęcia pracy rolniczej, rozumiana jako dyspozycyjność osoby pracującej w gospodarstwie rolnym, w wymiarze czasu pracy, za który uważa się wymiar co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego pomoc w pracach w gospodarstwie nie jest tożsama z pracą na tym gospodarstwie. W przypadku pracy w gospodarstwie rolnym wymagana jest bowiem gotowość do jej podjęcia w każdym czasie. Tymczasem pomoc jest świadczona doraźnie, zależnie od potrzeb i czasu, jakim dysponuje określona osoba.

W niniejszej sprawie okolicznością bezsporną było to, że do czasu zawarcia małżeństwa (26 grudnia 1980r.) R. S. nie był domownikiem państwa K., nie zamieszkiwał razem z nimi na terenie gospodarstwa, zaś z zeznań świadków B. S. i G. T. wynikało, że R. S. "pomagał" w gospodarstwie rolnym i w istocie do tego sprowadzały się wykonywane przez niego czynności. Pomoc miała charakter doraźny, wiązała się z wykonaniem cięższych prac takich jak wywóz obornika, czy młócenie zboża, bądź też prac polowych.

W przypadku pracy w gospodarstwie rolnym wymagana jest też gotowość do jej podjęcia w każdym czasie, co w przypadku ubezpieczonego było niemożliwe z uwagi na to, że R. S. nie zamieszkiwał w gospodarstwie (...) lub w bliskim sąsiedztwie. Dyspozycyjność R. S. do pracy w gospodarstwie rolnym była więc ograniczona z uwagi na to, że zamieszkiwał on w tym czasie w innej miejscowości oddalonej o około 6 km od gospodarstwa. Przyjeżdżał do gospodarstwa do S. tylko wówczas, gdy I. K. poprosił o pomoc.

Pomoc świadczona przez ubezpieczonego nie miała charakteru stałego, codziennego. R. S. nie uczestniczył we wszystkich pracach związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, z codziennym obrządkiem, karmieniem zwierząt, a jedynie doraźnie pomagał na prośbę właściciela gospodarstwa rolnego, który w tym czasie był dla niego obcą osobą.

Zdaniem Sądu dopiero po zawarciu małżeństwa z B. i po zakończeniu służby wojskowej R. S. stale pracował w gospodarstwie rolnym w okresach, gdy nie był zatrudniony zawodowo tj. od 24 marca 1982r. do 31 marca 1982r. i od 25 kwietnia 1982r. do 2 maja 1982r. i te okresy pracy winne być zaliczone do okresu składkowego i nieskładkowego. Niemniej jednak doliczenie tych okresów, nie spowoduje ustalenie wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych

Należy również zaznaczyć, że nawet gdyby do ustalenia pracy w gospodarstwie rolnym zaliczono by wszystkie okresy wymienione przez R. S. we wniosku i informacji o okresach składkowych i nieskładkowych z dnia 2 lipca 2018r., to nadal R. S. nie legitymowałby się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 25 lat i nie spełniałby przesłanek do uzyskania prawa do emerytury.

Konkludując, wobec nieudowodnienia przez ubezpieczonego R. S. wymaganych przepisami przynajmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, Sąd nie miał podstaw do uwzględnienia jego odwołania od spornej decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 19 lipca 2018 r.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku, oddalając odwołanie ubezpieczonego.

W punkcie II sentencji wyroku, Sąd Okręgowy, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018 r. poz. 265 j.t.), obciążył ubezpieczonego jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego pozwanego organu rentowego w wysokości 180 zł (na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 w związku z § 15 ust. 1-3 cytowanego wyżej rozporządzenia), biorąc pod uwagę rodzaj i stopień zawłości sprawy, nakład pracy pełnomocnika ubezpieczonego oraz jego wkład pracy w przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy i dokonania jej rozstrzygnięcia.

SSR del. Ewa Dawidowska-Myszka